2021. május 20., csütörtök

P9_TA(2021)0258

Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége: időközi jelentés

Az Európai Parlament 2021. május 20-i állásfoglalása az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének létrehozásáról szóló 168/2007/EK tanácsi rendelet módosításáról szóló tanácsi rendeletre irányuló javaslatról (COM(2020)0225) – (2020/0112R(APP))

(2022/C 15/47)

Az Európai Parlament,

— tekintettel az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének létrehozásáról szóló 168/2007/EK tanácsi rendelet módosításáról szóló tanácsi rendeletre irányuló javaslatra (COM(2020)0225),

— tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre (EUMSZ) és különösen annak 352. cikkére,

— tekintettel az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének létrehozásáról szóló, 2007. február 15-i 168/2007/EK tanácsi rendeletre ([1]),

— tekintettel az emberi jogok európai egyezményére, az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) 2., 6. és 7. cikkére, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájára (a továbbiakban: a Charta),

— tekintettel az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság 2012. július 19-i, a decentralizált ügynökségekről szóló együttes nyilatkozatára és a közös megközelítésre,

— tekintettel az Alapjogi Ügynökség megerősítéséről és az Alapjogi Ügynökségről szóló rendelet felülvizsgálatáról szóló, az Alapjogi Ügynökség Állampolgári Jogi és Alkotmányügyi Tematikus Főosztálya által 2020 májusában közzétett tanulmányra,

— tekintettel eljárási szabályzata 105. cikkének (5) bekezdésére,

— tekintettel a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság véleményére,

— tekintettel az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság időközi jelentésére (A9-0058/2021),

A. mivel a tanácsi rendeletre irányuló javaslat előrelépést jelent az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) munkájának átfogóan még hatékonyabbá tétele felé azáltal, hogy lehetővé teszi számára, hogy az Unió hatáskörébe tartozó valamennyi területen teljeskörűen működjön, valamint egyértelművé teszi feladatait és munkamódszereit, ugyanakkor tiszteletben tartva az arányosság és a szubszidiaritás elvét; mivel sajnálatos, hogy ennek jogalapja jelenleg a Tanácsban egyhangúságot és a Parlament jóváhagyását igényli, ami azt jelenti, hogy a Parlament reformba történő bevonása korlátozott;

B. mivel az Alapjogi Ügynökség jelentős mértékben hozzájárul az alapvető jogok tiszteletben tartásához, és mint független és teljes jogú uniós ügynökséget és az alapjogok őrét tovább kell erősíteni az alapvető jogok lehető leghatékonyabb előmozdítása és védelme érdekében, ugyanakkor párbeszédre törekedve a civil társadalom – többek között az ügyvédi kamarák, szakmai szervezetek, bírák és ügyészek – aktív bevonása révén;

C. mivel az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének a közös kül- és biztonságpolitika valamennyi szempontja területén az Unió és tagállamai fellépéseinek és tevékenységeinek nyomon követésébe és ellenőrzésébe való további bevonásában tükröződnie kell az erősebb külső dimenzió kialakítására irányuló uniós törekvéseknek;

D. mivel globalizált világunkban alapvető fontosságú az alapvető jogok kellő védelmének a harmadik országokkal folytatott nemzetközi együttműködés keretében történő garantálása;

E. mivel az uniós polgárok körében a rendőrség és az igazságügyi hatóságok munkájába vetett bizalom csak akkor építhető ki és erősíthető meg, ha az Unió és a tagállamok intézkedéseit és tevékenységeit pontosan, gondosan és következetesen nyomon követik és ellenőrzik, és azokat a lehető leghamarabb összhangba hozzák az alapvető jogokkal kapcsolatos kötelezettségekkel; mivel az Alapjogi Ügynökség tevékenysége a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségben ezért rendkívül fontos, és ezért megbízatásának ki kell terjednie a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés területére is;

([1]) HL L 53., 2007.2.22., 1. o.

F. mivel az Alapjogi Ügynökség által az alapvető jogok védelme és az olyan kihívások azonosítása terén végzett munka, mint például a gyermekek jogai, a migráció (beleértve a külső határokat is), a mesterséges intelligencia és az új technológiák alkalmazása, a nemek közötti egyenlőség, a nemi alapú erőszak és a nők jogai stb., az Alapjogi Ügynökség prioritásai szempontjából fontos, ezért azt el kell ismerni és támogatni kell;

1. rendkívül fontosnak tartja az Alapjogi Ügynökség azon célkitűzését, hogy tájékoztatást, segítséget és szakértelmet biztosítson az érintett intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek számára az alapvető jogokkal, valamint az alapvető jogok védelmével és biztosításával kapcsolatban az EU-ban, mivel az Alapjogi Ügynökség nyomon követi a Charta gyakorlati alkalmazását a tagállamok valamennyi polgára tekintetében, ezáltal törekedve annak biztosítására, hogy minden egyént méltósággal kezeljenek, miközben valamennyi tagállam egyenlő elbánásban részesül; hangsúlyozza, hogy fontos segítői szerepet tölt be az Unió és tagállamai támogatásában az alapvető jogokkal kapcsolatos intézkedések meghozatala és a cselekvési irányvonalak kialakítása során; hangsúlyozza, hogy ezek a támogató intézkedések különböző formákat ölthetnek, beleértve a tényeken alapuló, kiegyensúlyozott és különböző forrásokat figyelembe vevő jelentések közzétételét; ösztönzi a Bizottságot és a Tanácsot, hogy politikai döntéshozatalukba szisztematikusan építsék be az Alapjogi Ügynökség által előállított adatokat, és a Parlament ugyanezt tűzi ki célul;

2. hangsúlyozza, hogy a gyűlölet-bűncselekmények és a gyűlöletbeszéd általános és sürgető kérdés, csakúgy, mint a nemen, fajon, bőrszínen, etnikai vagy társadalmi származáson, genetikai tulajdonságokon, nyelven, valláson vagy meggyőződésen, politikai vagy más véleményen, nemzeti kisebbséghez tartozáson, vagyoni helyzeten, születésen, fogyatékosságon, nemi identitáson vagy nemi önkifejezésen, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés; emlékeztet, hogy a horizontális és interszekcionális megközelítés kulcsfontosságú a mindenkit megillető alapvető jogok védelme szempontjából; óva int a gyűlöletbeszéd és a rasszizmus, az idegengyűlölet és az ezekhez kapcsolódó intolerancia különböző formáinak – különösen a cigányellenességnek, az antiszemitizmusnak, az iszlamofóbiának, valamint a fekete vagy egyéb színes bőrű emberekkel szembeni rasszizmusnak – számos tagállamban történő terjedése és elfogadottá válása ellen, amit tovább súlyosbított a szélsőséges mozgalmak terjedése és amely felerősödött az online környezetben, különösen a Covid19-világjárvány idején; hangsúlyozza az Alapjogi Ügynökség elkötelezettségét a megkülönböztetés minden formája elleni küzdelem mellett, és felhívja az ügynökséget, hogy folytassa a gyűlöletbeszéddel és a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos fejleményekkel kapcsolatos munkáját, és rendszeresen számoljon be a különböző ügyekről és a legújabb tendenciákról;

3. újólag megerősíti azon határozott szándékát, hogy lehetővé teszi az Alapjogi Ügynökség számára, hogy az Unió hatáskörébe tartozó valamennyi területen teljeskörűen működjön, és betöltse az uniós jogalkotók által meghatározott szerepét, azaz meghatározza azokat az elveket és feltételeket, amelyek mellett egyetértését megadhatja; ezzel összefüggésben sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a Parlamentet csak korlátozott mértékben vonják be az Alapjogi Ügynökség reformjába, és hangsúlyozza, hogy a rendes jogalkotási eljárást részesíti előnyben; felhívja a Bizottságot, hogy más bel- és igazságügyi ügynökségekkel összhangban biztosítson megfelelő megnövelt költségvetést az Alapjogi Ügynökség számára, hogy teljes mértékben betölthesse szerepét; elismeri, hogy az Alapjogi Ügynökség számára megfelelően képzett személyzetet kell biztosítani;

4. felhívja a Tanácsot, hogy az Alapjogi Ügynökségről szóló rendelet módosításakor vegye figyelembe a következő megfontolásokat:

i. *A rendelet hatálya*

a Lisszaboni Szerződés hatálybalépéséből eredő változásokkal összhangban a „Közösség” szó helyébe a rendelet egészében az „Unió” szónak kell lépnie – ez azt jelenti, hogy az Unió vagy a tagállamok a közös kül- és biztonságpolitikával, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséggel kapcsolatos vagy annak keretébe tartozó fellépéseinek és tevékenységeinek az Alapjogi Ügynökség hatáskörébe kell tartozniuk; e tekintetben tisztázni kell, hogy az Alapjogi Ügynökség megbízatása kiterjed a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködésre, valamint az alapvető jogoknak az Unió külső határain való tiszteletben tartásával kapcsolatos kérdésekre (az EUMSZ 77. cikkével összhangban), és a bírósági határozatok és ítéletek tagállamok közötti kölcsönös elismerésével kapcsolatos kérdésekre is összpontosít; kiemeli, hogy az Alapjogi Ügynökség fontos szerepet játszik az EUSZ 7. cikke szerinti eljárásokkal és a jogállamiságról szóló éves jelentéssel kapcsolatos értékes hozzájárulások és információk biztosításában; úgy véli, hogy az Alapjogi Ügynökségnek a jövőben az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló (EU, Euratom) 2020/2092 rendelettel ([2]) összefüggésben is hozzájárulást kell nyújtania; ezzel összefüggésben hangsúlyozza az Alapjogi Ügynökségnek a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok elveinek védelmét szolgáló eszközként betöltött szerepét, különösen az aggasztó autoriter tendenciák jellemezte időkben;

ii. *Együttműködés harmadik országokkal*

a megfigyelői tagság nem korlátozódhat a tagjelölt országokra és a stabilizációs és társulási megállapodással rendelkező országokra, hanem nyitva kell állnia más harmadik országok, például az Európai Gazdasági Térség/az Európai Szabadkereskedelmi Társulás országai, az Egyesült Királyság és – amennyiben azt az Alapjogi Ügynökség igazgatótanácsa azt helyénvalónak tartja – az európai szomszédságpolitika hatálya alá tartozó országok előtt is;

([2]) HL L 433. I, 2020.12.22., 1. o.

2021. május 20., csütörtök

iii. *Tevékenységi területek*

a rasszizmus, az idegengyűlölet és a kapcsolódó intolerancia elleni, az Alapjogi Ügynökségről szóló rendelet 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott küzdelem, valamint a megkülönböztetés és a gyűlölet-bűncselekmények bármely formája elleni általánosabb elköteleződés mellett az új rendelet operatív részében konkrétan meg kell említeni a következő tevékenységi területeket:

a cigányellenesség, az antiszemitizmus, az iszlamofóbia, a fekete és más színes bőrű emberek elleni rasszizmus elleni küzdelem, a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak védelme, valamint a politikai vagy egyéb vélemények tiszteletben tartása;

iv. *Éves és többéves programozás*

a jelenlegi ötéves többéves keret megszüntetésére irányuló bizottsági javaslatot figyelembe kell venni annak érdekében, hogy az egyes ötéves időszakokra vonatkozóan megszűnjön a tematikus korlátozások bevezetése, és így lehetővé váljon, hogy az Alapjogi Ügynökség munkáját és tematikus fókuszát hozzáigazíthassa a felmerülő prioritásokhoz; az Alapjogi Ügynökségnek a programozást az Alapjogi Ügynökség nemzeti összekötő tisztviselőivel szoros együttműködésben kell elkészítenie annak érdekében, hogy a fő tematikus tevékenységi területeket a lehető legjobban és leghatékonyabban összehangolja a tagállamok nemzeti hatóságaiéval; a programozási dokumentum tervezetét megvitatás céljából meg kell küldeni a Tanács illetékes előkészítő szervének és az Európai Parlamentnek, és e megbeszélések eredményének fényében az Alapjogi Ügynökség igazgatójának kell benyújtania a programozási dokumentum tervezetét az Alapjogi Ügynökség igazgatótanácsához elfogadásra;

5. felhívja a Bizottságot, hogy alapos hatásvizsgálatot és az Alapjogi Ügynökség érintett érdekelt feleivel folytatott konzultációt követően vegye fontolóra az Alapjogi Ügynökségről szóló rendelet átfogóbb és nagyratörőbb felülvizsgálatát az Alapjogi Ügynökség függetlenségének, hatékonyságának és eredményességének megerősítése érdekében; felhívja a Tanácsot, hogy vizsgálja meg ezeket a javaslatokat; felhívja a Bizottságot, hogy a jövőbeli felülvizsgálatra tekintettel fordítson különös figyelmet az alábbiakra:

i. *Igazgatótanács*

az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottságot fel kell jogosítani arra, hogy – sok más uniós ügynökség esetéhez hasonlóan – egy további tagot nevezzen ki az Alapjogi Ügynökség igazgatótanácsába; az igazgatótanács tagjai számára biztosítani kell a jogot, hogy egyszer újra kinevezzék őket; az Alapjogi Ügynökségről szóló rendelet által létrehozott testületekre vonatkozóan meg kell határozni a nemek közötti egyensúlyra vonatkozó követelményt; ösztönzi az Alapjogi Ügynökséget, hogy folytassa azt a gyakorlatot, hogy a tudományos bizottság legalább egy tagja megfelelő szakértelemmel rendelkezzen a nemek közötti egyenlőség terén;

ii. *Az Alapjogi Ügynökség tevékenységeinek független értékelése és felülvizsgálata*

az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének intézkedéseit és tevékenységeit ötévente független, nem a Bizottság által megrendelt külső értékelésnek kell alávetni; a független külső értékelés célja különösen az Alapjogi Ügynökség tevékenységei és eredményei hatásának, hatékonyságának, eredményességének és munkamódszereinek értékelése; az igazgatótanács megvizsgálja az Alapjogi Ügynökségről szóló rendelet 30. cikkének (3) bekezdésében említett értékelések következtetéseit, és szükség esetén ajánlásokat nyújt be a Bizottsághoz az Alapjogi Ügynökség, annak munkamódszerei vagy feladatköre módosítására vonatkozóan; a Bizottság az értékelő jelentéseket és az ajánlásokat továbbítja az Európai Parlament, a Tanács, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, valamint a Régiók Bizottsága részére, és közzéteszi azokat; az értékelő jelentés és az ajánlások megvizsgálása után a Bizottság javaslatokat nyújthat be az e rendelet általa szükségesnek ítélt módosításaira vonatkozóan;

iii. *Feladatok*

a Tanács, a Bizottság vagy a Parlament kérésére az Alapjogi Ügynökségnek képesnek kell lennie különösen független tudományos kutatásokat, felméréseket, valamint előkészítő és megvalósíthatósági tanulmányokat végezni, valamint következtetéseket és véleményeket megfogalmazni és közzétenni konkrét tematikus témákban, például országspecifikus értékeléseket és a jogalkotási javaslatokra vonatkozó véleményeket a jogalkotási folyamat különböző szakaszaiban és az EUSZ 7. cikke szerinti eljárásokról; ezt nem csak egy uniós intézmény kérésére, hanem az Alapjogi Ügynökség

kezdeményezésére is lehetővé kell tenni; ezen túlmenően egyes tagállamoknak vagy tagállamok egy csoportjának is kezdeményezési jogot kell biztosítani; az Alapjogi Ügynökségnek a demokráciával, a jogállamisággal és az alapvető jogokkal foglalkozó jövőbeli uniós mechanizmusban betöltött aktív szerepét olyan szervként kell belefoglalni a rendeletbe, amely egy független szakértői testülettel együttműködve pártatlan módon azonosítja az egyes tagállamok főbb pozitív és negatív fejleményeit, és hozzájárul többek között a Bizottság éves jelentésének elkészítéséhez;

6. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.